

Skam och försoning

I **Annika Tibblins** debutroman *Skambäraren*, får vi möta huvudpersonen Hanna och hennes resa tillbaka till barndomens gränslöshet och bristande föräldraskap.

Det börjar med att den vuxna Hanna får ett brev från sin mammas nya man Stig, där han berättar att mamman har kört in i ett träd och nu ligger i koma på sjukhus i Göteborg. Hanna packar snabbt ihop sina saker och tar första tåget från Stockholm. På vägen ringer hon sin bror Erik, som sedan ett antal år bor i Australien, och berättar vad som hänt. Trots olyckan som skett berättar han att han inte har för avsikt att åka till Sverige. Redan här anar vi som läsare att det är något som inte står rätt till med familjen. När sedan Hanna ganska snabbt börjar spekulera i att modern kanske till och med har gjort detta med flit för att avsluta sitt liv, förstår man att det finns mycket att gräva i.

Fortsättningsvis får vi följa Hannas tankar och känslor vid moderns sjukhusbädd och alla minnen från barndomen som dyker upp. Hanna tar itu med detta genom att skriva ner sin minnen, det blir hennes sätt att bearbeta det svåra.

Hannas familj har en fin adlig bakgrund och består av en mamma och pappa som bägge är läkare. Men trots att Hanna som barn hade en hund, en häst, sysslade med gymnastik och basket och åkte på seglarläger, så finns där bakom den fina ytan en gravt dysfunktionell familj. Pappan är försjunken i sitt arbete på kvällarna och lämnar senare familjen, och speciellt Hanna, för en annan kvinna, och den gränslösa mamman begår olika övergrepp mot Hanna.

Boken är skriven i jag-form och utspelar sig både i nutid, när Hanna sitter hos mamman vid hennes säng, och i dåtid, när vi får ta del av Hannas smärtsamma minnen. Vi får, ibland plågsamt detaljerat, uppleva mammans skändningar av sin

dotter. Hur hon ständigt påpekar hur dålig och hemsk Hanna är men även genom fysiska övergrepp som blir allvarligare och allvarligare.

Allt medan Hanna upplever detta med ett oförstående utifrånperspektiv. För hur kan ett barn som längtar efter sin vackra mammas kärlek förstå vad som händer? Det är som om barnet utplånar sig själv bara för att vara sin mor till lags, gör allt för att få de små skärvorna av uppmärksamhet. Samtidigt som mamman fortsätter att spela rollen som förövaren som lägger sin egen inneboende skam på någon annan. I detta fall dottern Hanna, som blir den som får bära mammans skam – Hanna blir skambäraren.

För det är ju så skammen fungerar. Antingen agerar man ut den och blir en förövare som lägger skammen på någon annan, eller också försöker man stänga av den, eller stänga in den, men då till priset att man oftast hamnar i självskadebeteende eller missbruk av något slag. För skammen kan vara så stark när det är som värst att det känns som man inte kommer att överleva. Vi har ju till och med ett uttryck som säger att *"jag dör av skam"*.

Men boken handlar också om försoning. Om att förlåta för att kunna gå vidare och växa. Att sätta ord på det skamliga för att kunna släppa det. Men även såsom författaren just gör i boken – att sätta ord på både det goda som hänt och det onda, det hemska – att kunna se mammans bra sidor och hennes dåliga. Att se verkligheten som den var, och acceptera den. För om man svartmålar eller helgonförklarar en människa kommer man inte vidare. Det gäller att se hela människan och fullborda kommunikationen utifrån det perspektivet. Och det tycker jag Annika Tibblin lyckas visa på ett bra sätt.

Till en början hade jag lite svårt att ta mig in i boken. För trots att författaren har ett vackert och poetiskt språk tror jag att det inledningsvis är lite för mycket miljöbeskrivningar som får texten och handlingen att stanna

upp ibland. Men längre in i boken upplevde jag att tempot ökade och det fick mig att hålla intresset uppe.

Boken är utgiven på det välrenommerade hybridförlaget *Visto*, och när man ger ut på sådana förlag upplever jag att lektörsarbetet ibland kan bli lite bristande. Trots att detta är en mycket läsvärd och beundransvärd debutroman tror jag att den hade kunnat slipats till ännu mer med hjälp av just en lektor.

Jag hoppas verkligen att författaren fortsätter att skriva fler böcker med viktiga teman såsom i *Skambäraren*.

Peter Roth

Skambäraren

Annika Tibblin

Visto förlag

VISTO
FÖRLAG

Skambäraren

Annika Tibblin

Annika Tibblin arbetar bland annat som psykolog och symbolterapeut, och har tidigare gett ut poesiboken *Naken mellan himmel och jord*.